

STOCKHOLMS COURJER.

Måndagen den 3 Januari.

Sine ira, studio et metu.

Hvem känner icke en viss bäfvan, då han för första gången framträder inför en Allmänhet? Redactionen vill och kan icke dölja sina bekymmer, då företaget väges emot krafterna; men önskar blott at Allmänhetens godhet och öfverseende må svara emot Redactionens bemödande at upfylla sina åtagna förbindelser. Prospecten har visat afsigten och planen. Såsom *Medborgare* i et uplyst och fritt samhälle vill man framträda, och önskar ingenting högre än at gagna såsom sådan, obekymrad om hvad ensidigheten i åsichter kan hafva at invända.

Man har lofvat at följa ej blott Fäderneslandets, utan ock andra länders politik. Innan man inträder på detta fält, anser man sig förbunden at framställa sin åsigt af Staternas nu varande läge. Historien om hvad som i nyaste tider sig tildragit är redan känd; och den vill man således icke uprepa. Några resultater af det redan skedda och utsigter för framtiden skola blifva ämnet för följande uppsats, hvilken införes, icke så mycket för at säga läsarne något nytt, som för at bestämma den punkt, från hvilken man ärnar utgå.

Då egentliga frågan är om folkens förhållande til sina Regeringar, om utvecklingen af et bestämdare samhällsskick, om frihetens framsteg eller återgång; så synes icke obilligt at först vända sina

blickar på det land, hvilket först ibland de moderna var constitutionelt och från hvilket de öfriga lånat både begreppet om en sant lagbunden styrelse och formen derför.

Verkligen förfärliga symptomer hafva visat sig i *England* under sistförlidne år. Demagoger och Demokrater (två ord af vidt skild bemärkelse; ty ehuru man vanligen brukar det förra endast om de sednare, så är dock säkert, at desses ifrigaste motståndare äro tillika deras ifrigaste medtäflare i önskan at *leda folket*, endast med den skillnad, at de egentlige demagogerne föregifva, och kanske ofta ej utan grund, sin afsigt vara at leda folket för folkets skull, då deras motståndare knappast besvara sig ens med et sådant föregifvande), Demagoger och Demokrater, hafva, under skydd af Engelska folkets petitionsrätt, hållit sammankomster och tal i hvarje vrå af Riket. Den synliga orsaken til gäsningen har varit en länge fäfängt yrkad parlamentsreform och högre arbetslöner. Säkert misstager sig Ministeren, om den tror, at så kallade oroliga hufvuden väckt oväsendet; ty et folk, som känner sig välmående och väl behandladt, kommer icke i en så allmän gäsning. Den stora allmänna nöden är den verkliga demagogen i *England*; och den utrotas icke hvarken genom *Yeomanry*, eller *Constaplar*, eller

suspension af Habeas Corpus. Fruktene af Englands hushållssystem hafva ändtligen mognat, och Ministären (med hvilken representanternas pluralitet alltid är, så länge representationen står på samma fot som nu) söker binda dessa frukter fast vid grenarna, på det de icke må falla och förråda sin mognad. Den nyss öppnade Parlaments-sessionen blir märkvärdig. At pluraliteten blir stadig på Ministärens sida, det har redan visat sig; oppositionen kunde icke ens få sina bekymmer in i Adressen. Men den stora frågan, hvars lösning lofvar at blifva ytterst intressant, är huruvida Parlamentets pluralitet är så *transcendent* mächtig, som Engelsmännen säga, at den kan göra allt, *utom en man til qvinna eller en qvinna til man*. Vi vänta med spänd upmärksamhet at se, om den kan göra svart til hvitt; ty icke mindre fordras, för at längre kunna dölja för Engelsmännen den sanna källan til deras nöd.

England har länge lefvat af sitt högmöde. Det har ägt personlig och yttrande frihet, då ännu despotism eller orimliga frihets-principer beherrskade det öfriga Europa. Derföre ansåg sig England då, och det med rätta, lyckligare och mächtigare än något annat land. Det var så äfven, just derföre at det ansåg sig så; och en Engelsman, i känslan af sitt Fäderneslands värde, offrade glad sin sista skärf. Derföre inneslöt sig England inom sig sjelft, föraktade at lära, emedan ingen fans at lära utaf; bibehöll sina gamla inrättningar, ty hvad visade dem at något bättre fans, — och et folk lærer endast af erfarenhet. Häraf kom också den beredvillighet, hvarmed de underkastade sig det minst naturliga och mest förtryckande som finnes i Statshushållning, nemligen Egendoms-aristokrati och Fabriksväsende. Som man redan sagt, detta gick an, och ännu sämre hade kunnat

gå an hos et folk, som kunde berömma sig och berömde sig at vara, ej blott det friaste, utan det enda fria i Europa.

Nu hafva deremot rätt och frihet höjt sina röster öfverallt; på några ställen med framgång, kanske mest hos Engelsmännens arfviende Fransmännen. För at bibehålla sin höga rang måste således England en gång tänka på at följa tiden och, eburu grufligt det må förekomma, til och med beqvåma sig at lära af andra. Den största och säkraste vaxelundervisning är den emellan folk och stater; och just derföre är ingenting farligare för människoslägtet än en universal-monarki. Och för en sådan har England skyddat oss, det måste vi vara nog billige at erkänna, likasom det, at alla de garantier för friheten, hvilka nu upstått, äro lånta från England. Må man blott icke missförstå detta. Af enskilda Engelsmän kunna ännu Europas Statsmän lära; men frågan är at England, Engelska folket och dess representanter — i allmänhet — skola lära. Hvem är nog förmäten at säga dem, *hvad* de skola lära, men *at de böra*, det tyckas de nyaste händelserna bevisa.

Så mycket vi hittils sett af det nyöppnade Parlamentets företag, är märkvärdigt genom oppositionens häftighet i ton, dock, efter vanligheten, ej förenad med framgång, och Ministrarnes tydliga syftning at hädanefter ej nöja sig med blotta Habeas Corpus-suspensioner och andra dylika palliativer; de gå rakt på grundpelarne för den verldsbeckanta Engelska friheten: tryckfriheten och petitions-rätten, (eller rättare dess villkor, rättigheten at sammankomma). Skola så kloke och vidterfarne män framlägga förslag, om de ej räkna på at få dem ige-nomdrifna? Alla de frågor, som af denna kunna omedelbart ledas, äro viktiga, men

både lätt gjorda och besvarade. Flere af de föreslagna billerna hafva redan gått igenom, t. ex. de vigtiga om folkets afväpning.

Frankrike har blifvit luttradt i eld och tvaget i blod. Det behöfdes. — Några millioner menniskolif äro et högt pris; men friheten kan ej köpas för dyrt. Nu synes ock denna frihet hafva blifvit så försäkrad — icke genom eder och permebref; ty eder brytas och bokstäfver multna — utan genom den allmänna uplysning, som spridt sig, den gnista, som fallit ibland et lefvande och förståndigt folk. *Den* släckes icke förr, än hjulet genomgått sin bana, och den lyftning i tänkesätt, den vakenhet, den yttrande frihet som nu herrskar, försvunnit. En stor skatt af erfarenhet måste det folk äga, som på 30 år genomgått alla gradationer af anarki och despotism, af utvertes och medborgerligt krigs fador, af armod och rikedom, af nästan upplöst politisk existens och herravälde öfver Europa. I hela gången af Frankrikes nuvarande politik igenkänner man moderation och böjelse at, stark genom inre lefvande kraft, genom yttrande frihet och offentlighet, ingen förfördela, för at af ingen förfördelas. Et folk med sann frihet försvarar sig, då det anfalles eller kränkes; men det är endast despoter, som kunna blifva eröfrare. Roms exempel bevisar ingenting häremot; ty *Romerska folket* var aldrig fritt, och en så complet aristokrati, som den *Romerska*, är, mer än något annat regeringssätt, bördig på förvånande dygder — hos en viss klass. Dessa dygder behöfde strider med andra folk, för at lysa, eller kanske rättare, för at undandraga sig medborgares hat. Dessutom kunna forntidens och de nuvarande samhällen icke jemnföras, då frågan blir om frihet, hvilken då hade en helt annan karakter än nu.

De Engelska eröfringarna i Ostindien äro icke gjorde af Engelska folket, utan af et köpmans-sällskap.

Ehuru mycket ljus emedlertid, som än finnes i Frankrike, ehuru liberal Regeringen är eller ser sig tvungen at vara; så motarbetas dock tidens kraf mäktigt af et parti, som hyllar det gamla och envisas at icke se, at det döda är dödt och icke kan upväckas. Vanans magt och flera verkliga talanger gifva vikt at et parti, som utgör en ojemnförlig minorité och dessutom i många år ådragit sig både hat och löje. Deraf kommer et vacklande, en obeslutsamhet, som länge visat sig hos Franska Ministären; och af detta vacklande åter komma de täta förändringarna i denna ministère. Den sista uphann ju icke et års ålder; och man har redan hållit vad, at den nuvarande skall afgå, innan den knappast hunnit visa sig. Konungen synes emedlertid med vishet omfatta folkets parti, det vill säga lystna til dess röst och bemöda sig at känna dess tänkesätt; ty at en Furste, som verkligen känner sitt folks behof och önskingar, skulle kunna hysa afsigter stridande deremot, sådant är otänkbart. Folkets väl är hans ära och dess välsignelser hans enda belöning. Annat återstår icke för honom at önska på jorden; och just därför at så skall vara, är han uphöjd öfver all rang. Passioner hinna icke til en plats, som är så uphöjd, at det annars ofantliga afståndet emellan värdigheter och medborgare-klasser försvinner och den högste är inför Majestätet lika liten som den lägste. Detta är slutstenen i de moderna monarkiska statsbyggnaderna.

At Ultras i Frankrike eller annorstädes önska denna slutsten nedflyttad, kan man egenteligen icke säga; tvertom påstå de sig vilja sätta honom ännu högre. Men dervid fästa de et villkor, det nem-

ligen, at likheten inför Majestätet uphör och at en viss klass (de sjelfve) flyttas ända up inom kretsen af Majestätets gloria. Vinna de denna önskan, då, och endast då, ligger Kungamagtens tilväxt i deras plan. Men Konungarne hafva begynt inse, likasom folkens pluralitet alltid insett, at denna skenbara förstoring i det hela är et förringande, så at äfven utan afseende på rättvisa och ömhet mot *folken*, sjelfva den egna fördelen skulle befalla Furstarne at icke beqväma sig til aristokratiens önsknigar.

Detta är et kort begrepp af hvad Frankrikes och andra länders aristokrater vilja. Man har hittils alltid, men origtigt, förblandat deras sak med Furstens; och detta har varit deras afsigt. Furstarnas olyckor hafva härledt sig från detta miss-tag. Sällan har någon varit mildare, rättvisare och ömare för sitt folk än Ludvig XVI; men han kunde icke slita sig lös från et parti, hvilket endast önskade honom såsom et värn för deras egen storhet, deras egna gränslösa anspråk på embeten, äfven utan egenskaper, på njutningar utan möda, på vörndnad utan förtjenst, på rättigheter at våldföra packet, men strafflöshet, då de sjelfve brutit mot lagar, dem de ansågo gjorda at brukas endast *för* och aldrig *emot* sig. Den olycklige Konungen insåg ej, at då desse Aristokrater skreko om thronens helgd, var det sina egna privilegier de mente. Men tiden var förbi för dylika anspråk; folket hade lärt känna ej blott sina rättigheter, utan ock sina krafter. Det hårdnackade motståndet retade til raseri — och det var Franska Magnaterne, som mördade Ludvig XVI.

Hans Bror har lagt en sådan förfärlig lexa på hjertat, och dessa Magnaters, eller rättare storhets-pretendenters, skri förvilla honom icke. Detta har han låtit se allt ifrån början af sin Regering.

Redligt understödes han af sitt folk; och man kan sväriligen frukta, at idéer och systemer, hvilka passade på medeltiden, och ännu stå kvar på vissa ställen, endast som fornlemningar, dem man skönat, af vörndnad för deras ålder, skola åter få öfverhanden hos et folk, som en gång insett deras origtighet och förkastat dem. Man måste besinna, at detta folk är sammansatt af icke mindre än tretio millioner förståndiga, och de mest spiri-tuela menniskor.

Om Fransmännens grannar på andra sidan Pyrenéerna har redan så mycket blifvit sagdt, at man ingenting kan tillägga, likasom ingenting finnes at invända emot det allmänt fattade begreppet om *Spaniens* närvarande läge. Hvad de så kallade Liberalas egentliga afsigter äro, och hvad de ämnade företaga, i fall deras röst finge gälla, det är omöjligt at utreda i frågan om et land, der ingen yttrande frihet finnes. Det påstås, at de, genom Hertigen af S. Fernando fått et stöd i sjelfva Ministèren. At denna mannen är de liberala benägen, synes mindre otroligt, än at han, i fall så vore, kan bibehålla sig eller uträtta något.

Spaniens styrka försvann, så snart det upptäckte America. Kanske är genom en af de ofta inträffande skenbart bizarra combinationer af händelser, denna storhets uplifvande förbundet med Americas förlust; och detta villkor synes då vilja snart upfyllas. Ty om ock Spanien kunde sända förfärliga härar til America; så uträtta de föga i et glest bebodt och bergigt land, försvaradt af et folk, som väl synes vara fattigt på resourcer, men dock äger en i sitt mod och sin föresats at hellre stupa än åter kufvas. Det är tätt bebodda och rika länder, som eröf-ras. Detta erfor Napoleon. Tyskland, Italien, Spaniens slatland föllo lätta rof för hans vapen. Ryssland och Spaniens

berg blefvo grafven för hans vapenära och arméer.

Den anmärkning är redan gjord om *Portugal*, at det är Americas första besittning i Europa; och denna besittning är nästan i Engelsmännens våld. Portugals, oaktadt de mest onaturliga gränser, länge uprätthållna tilvarelse såsom stat, kan endast förklaras genom detta beroende af England, som redan i et sekel beherrskat dess handel och nu, genom en Engelsk Marskalk, regerar der, både i civilt och militäriskt afseende.

Portugal försvinner således snart sagdt ur Europeiska politikens annaler, och en ny magt (Brasilien) inflyter i Americas.

(Fortsättn. nästa gång).

JURIDIK.

Afskrift.

Ödmjukt Memorial!

Rikets Höglofl. Ständers Justitiæ-Ombudsman, Herr Friherren, Commendören af Kongl. Vasa Orden med Stora Korset, Högvälborne L. A. Mannerheim, har under den 22 nästl. Nov. til mig afläut en skrifvelse af följande innehåll:

Embets-Memorial.

Genom den i Kongl. Svea HofRätt hållne rannsaking öfver de i nästl. Mars månad på Helsingholmen föröfvade mord, har det nu mera blifvit fullständigt utredt, at Drängen Per Andersson ensam dertill varit baneman, och at om hans broders Anders Anderssons föregifne medvetande af dessa brott, eller delagtighet deri, något laga bevis icke förkommit; men at deremot bemälte Per och Anders Anderssoners föräldrar, Torparen Anders Andersson och hans hustru Anna Olofsdotter jemte deras dotter och piga varit i alla afseenden oskyldige i ofvannämnde brott, ehuru de ej allenast för misstänkt delagtighet deri blifvit i häkte inmanade, utan ock, efter hvad et genom tryck allmångjorät så kalladt förhørsprotocoll på Smedjegårdshäktet, d. 4 nästl. Maj, utvisar, sjelfve skola sådan delagtighet å sig bekant, hvartil de likväl genom dem tillfogadt våld uti sjelfva fängelserummen af Länsmanen Röösgren blifvit skramde och pinade, men för hvilken olagliga åtgärd be-

mälte Röösgren af Vermdö Skeppslags TingsRätt redan är vorden til ansvar fälld.

Då under Hög. Just. Cancellers Embetets tillsyn dessa mål ifrån början blifvit behandlade, har jag hittils endast med den mitt Embete tilhörande upmärksamhet följt utvecklingen deraf och dervid anmärkt:

1) At vid bedömandet af Röösgrens förhållande mot Torparen Anders Andersson och hans husfolk, behörigt afseende ej blifvit fästadt vid hans, efter min tanka, föga mindre straffbara behandlingssätt vid den af honom på Torpet Granhatten anställda ransakan efter det gods, som skulle från de mördades hus på Helsingholmen blifvit röfvadt och, efter föregifvande, til förvar på Granhatten inlagdt.

2) At det ännu icke tilbörigen blifvit utredt, om Röösgrens tjenstnit, at ifrån sitt Länsmans-district på landet begifva sig hit til staden, för at i fängelset härstädes med ofvannämnde personer anställa pinligt förhör, varit sjelfmant eller beordradt.

3) At Vaktmästaren på Smedjegårdshäktet, J. Grönberg hittils undgått allt tiltal för det honom uppenbart vidlådande tjenstfel, at så vidt möjligt varit, ej hafva hindrat och med all den honom på stället tilhörande magt förekommit den misshandling, som Torparen Anders Andersson och hans hustru blifvit tillfogad; och

4) At befogenheten af så väl Konungens Befallningshafvandes i Stockholms Län arresteringsordres å Torparen Anders Andersson och hans ofvannämnde husfolk, som ock Hr LandsSecret. v. Sydows i fängelset anställda förhör med de tiltalade ej heller ännu blifvit i fråga stäldt.

Om det å ena sidan är angeläget, at vederbörande med all möjlig ifver söka utforska och til straff befordra lagbrytare och uppenbara våldsvärkare, är det å den andra icke mindre magtpåliggande, utan äfven af högsta vikt både för allmän säkerhet och den värdighet, som ifrån all Embetsmannabefattning bör vara oskiljagtig, at de som sådan forskning å Embetes vägnar hafva sig anförtrödd, skola densamma med hof och urskillning utöfva, ingen orätt göra, och i synerhet icke sjelfväldigt tilmäta sig den undersökningsrätt, som enligt allmän lag domare magten *allena* tillkommer, och som endast genom speciela författningar är tillagd den så kallade police magten, inrättad i tvenne af våra städer, der locale förhållanden göra denna magt både nyttig och nödvändig.

I anledning häraf, och då det i allmänhet äfven synes vitja blifva nödigt, at genom allvarlig utredning af en mera utmärkt casus skillnaden emellan lagskipande och blott administrativa myndigheter hos vederbörande nogare inskärpes, får

jag härmed updraga åt Herr Lagmannens, Advokat-Fiscalens och Riddarens Embetes åtgärd, at i förberörde af mig anmärkte omständigheter och allt hvad dermed gemenskap äger, låta vid behörig domstol undersökas, samt at derefter emot de Embets och Tjenstemän, hvilka af öfverdrift eller underlåtenhet finnas hafva felat, afgifva de påståenden om ansvar, hvartil Lag och beskaftenheten föranleda. Stockholm d. 22 Nov. 1819.

L. A. MANNERHEIM.

Jon. Ullberg.

Hvad i 1:sta, 2:dra och 3:dje punkterne omförmäles, rörande Länsmanen *Röösgrén* och Vaktmästaren *Grönberg*, innefattar ämnen för särskilt åtgärd, hvilken ock redan blifvit vidtagen. Nu återstår allenast 4:de punkten, som för närvarande utgör föremålet för min Embetes talan emot Konungens Befallningsh. i Stockholms Län, Herr Landshöfd., tillförordnade Öfver Ståthållaren i Stockholm, Commendören af K. N. O. Högvälborne Frih. *Daniel Edotcreutz*, samt Herr Lands-Sekreteraren *Välborne A. R. v. Sydow*, och hvaröfver, jemte dermed sammanhang ägande omständigheter, jag allt så vördsamt äskar deras förklaring, nemligen:

Af Herr Friherren och Landshöfdingen:

1:o Huru Herr Landshöfdingen, med känedom så väl af Rikets Constitution, som dess allmänna lag, hvilka gemensamt tillsäga hvarje medborgare personlig frihet och säkerhet, så länge han ej är förvunnen til, eller åtminstone skäligen besvärad med sådan brottslighet, hvarigenom friheten förverkas, kunde utlärda olvannämnde Arresterings-Ordres, emot Torparen *Anders Andersson* i Granhatt och hans hustru, utan all annan grund, än mördaren *Petter Anderssons* blotta upgift, som väl ej lärer kunnat anses äga lagligt vitsord, i synnerhet när den genom pinliga och våldsamme medel hade tilkommit; och då, hvad angår minderåriga Flickan *Anna Andersdotter* samt Pigan *Anna Cajsa Svendsdotter*, de icke ens voro för något slags delagtighet i brottet angifne, och grunden til deras häktande förthy synes ligga endast i godtycke, utan allt lagligt och rimligt ändamål; ty om än, enligt Arresterings-Orderne, om hvars innehåll jag af Tings-Rättens ransakning öfver *Röösgréns* Edsoresbrott erhållit kännedom, sistbemälte personer ej kunde undgå, at för medvetenhet af den diktade stölden på *Helsingholmen* lagföras (hvilket dock var et förhastadt omdöme, då de tvertom borde undgå allt lagförande, så länge de icke voro för brottslighet angifne), så behöfdes dertil ej annat medel, än hvad lagen

om Brottmåls-Processen stadgar, at svaranden skall genast på Rättens bud tilstådeskomma, eller ock til Rätten hämtas.

2:o Huru Herr Frih. och Landshöfdingen, emot Lagens tydliga föreskrift i 52 Cap. 2 §. Missg. B., och då intet enda utaf der stadgade villkoren, för en loflig ransakan efter tjuvgods här inträffade, icke ens någon målsägare påstod sig något mist hafva, kunde anbefalla *Röösgrén* at å Torpet Granhatt anställa en i flera afseenden olaglig ransakan efter gods, som icke bevisligen var ifrån de mördades bo förkommet. Bättre hade varit, at Konungens Befallningsh. börjat sin åtgärd dermed, at genom Kronobetjeningen göra sig under rättad, om och hvad egendom i boet sagnades; derom kunskap ej bort felas vid Ordernes utfärdande d. 29 April, enär, såsom ransakningen i brottmålet uplyser, boet på *Helsingholmen* långt förut var inventerad och upptecknad.

3:o Huru desse sednare Ordres kunnat grundas på et så osäkert skäl, som hvad Torparehustrun *Anna Olsdotter* skall uppgifvit; och huru denna upgift kunde vara Herr Frih. och Landsh. bekant den 29 April, när den, efter såkallade Smedjegårds-Protocollets innetfall, ej skedde förr än den 4 Maj; och

4:o Hvarföre Länsmanen i Vermdö Tingslag just nyttjades til berörde ransakan vid Torpet Granhatt, i Sjuhundra Härad, och til husfolkets häktande, då förmodligen Kronobetjeningen i Häradet var at tilgå.

Af Herr Lands-Sekreteraren von Sydow åter:

1:o Huruvida han med eller utan reservation har undertecknat berörde Arresterings Ordres, af den 19 och 29 April detta år; och

2:o På hvad grund Herr Lands-Sekreteraren ansett sig befogad at i fängelset anställa förhör med de uti mordsaken häktade personer, och äfven på Lands Cancelliet en Söndags-eftermiddag, i närvaro af Häradsh. *Früberger* med flere, såsom Hustru *Anna Olsdotter* inför Norra Förstadens KämnarsRätt har anmält; så ock uppgifver hvilka personer vid dessa förhör varit tilstådes; hvilket är destomera nödigt, som *Anna Olsdotter* vid Kämnars Rätten förmält at hon icke blifvit i fängelset af Lands-Sekreteraren förhörd, och således bestrider rättigheten af det erkännande, som i Smedjegårds-Protocollet är för hennes räkning intaget.

Sedan förklaringsarne inkommit, och hvarvid bör fogas bevittnade afskrifter utaf omförmälte Arresterings-Ordres, samt af Kronofogden *Ollers* första rapport om mördarens häktande, för at

vid målets pröfning vara at tilgå, kommer jag i tilfalle at vidare mig utlåta.

Stockholm den 9 Dec. 1819.

E. P. LAURIN.

Med det uti Kongl. Svea Hof-Rätts Advokat-Fiskals-Contor förvarade Concept-Memorial lika lydande, betygar

J. E. Jerström,

Amanuens i Adv. Fiskals Cont

UTLÄNDSKA NYHETER.

England. Äfven i Öfverhuset, säger The Times, gå icke de nya billerna igenom utan et för oppositionens dervarande anhängare ganska hedrande motstånd. Om ock få spår af detta motstånd komma at synas i billernas innehåll, så står det dock at läsa i debatterna, och kommande släkten skola med tacksamhet omtala det. Ännu flera protester hafva blifvit afgifna; en har afseende på förkastandet af den af Lord Holland i *Seditious-libel-bill* (lagen mot uproriska libeller) föreslagna ändring. Han önskade nemligen et nogare bestämmande af ordets mening. Svårigen kan det förenas med den Brittiska rättskänslan at misskänna et sträfvande til större bestämdhet i lagarna, i synnerhet då Ministrarne för den i fråga varande förbrytelsen föreslagit *Landsflykt*, et af ålder i England okänt straff. Denna bör icke förblandas med *Transportation*, som plägar ske til något under Englands krona hörande land; och äfven denna skulle vara öfver måttan hård t. ex. mot en yngling, som, förledd af sin ålders hetta och oerfarenhet, kunde hafva utgifvit någon ting, hvilket förklarades för »Libell», och som för öfrigt, genom hjertats och förståndets härligaste gåfvor at blifva nyttig för fäderneslandet, kunde hafva förtjent at få en bättre ledning för sin framtid, än den han kan vänta i — Botany bay eller Newfoundland. Huru många af prydnaderna i Brittiska Senaten kunna ej en gång hafva varit i det fall, at de gjort sig skyldiga til någon sådan obetänksamhet.

Förslaget at få författare af uprorsskrifter, för andra gången ansedda skyldiga til *Felony* (capitalbrott, näst efter *Treason* eller förraderi) har blifvit öfvergifvet af Ministrarna, såsom ogenomdrifligt. Likaså torde det gå med den föreslagna landsflykten.

Den 14 Dec. gjorde den unga Lord Russell i Underhuset motion om öfverflyttning af valrättigheten til representanter från de så kallade Rotten

boroughs (förfallna Köpingar) til de flera betydliga städer, som, i sednare tider unna til välmagt, ej äro representerade i Parlamentet. Så ägde t. ex. Manchester år 1778, 2 à 3,000 invånare och har nu 110,000; Leeds 1811, 2,000, och nu 62,000. Nästan lika hastigt halva Birmingham, Halifax, Sheffield m. H. upvuxit. Närmaste anledningen til sin motion hade Lorden tagit af de missbruk, som förefallit vid parlamentsvalet i den usla orten Grampound, och föreslog i allmänhet at valrättigheten för et dylikt förfallet näste skulle försvinna och deremot öfverflyttas på någon betydlig stad med åtminstone 15,000 invånare, men i synnerhet at Grampound skulle förblora sin. Härvid förklarade dock Lorden sig vara en deciderad motståndare mot hvarje radicalreform af lagar och regering. Lord Castlereagh complimenterade den unga tälaren för hans moderation, sade at frågan om en ny allmän reglering af valrättighet i nu varande omständigheter sorgfälligt borde undvikas, men förklarade sig icke vilja vara emot frågan om Grampound. Herr Tierny tackade Lord Castlereagh i Parlamentets och nationens namn, äfvensom Lord Russell, hvilken genom sin motion gifvit anledning til denna förklaring. Hädanelter skulle han (Tierny) noga akta sig at säga det ringaste, som kunde misshaga husets andra sida. Alltför lycklig at se den allmänna grundsatsen erkänd, ville han råda sin ädla vän (R.) at följa Lord C:s råd, som vore et lycka bådande tecken för nationen. — Så tyckes oppositionen hafva föresatt sig at falla undan för sina motståndare och hellre yrka endast småsaker, dem hon kan hoppas igenomdriva, än, såsom vanligt varit, bjuda Ministrarne spetsen och oböjligt fordra *allt*, hvad hon anser för rätt. Äfven Ministrarne tyckas finna sig befogade at villfara oppositionen i allt, som ej störer deras stora förehavanden. Hvad som med säkerhet kan sägas är, at reformisterne hafva lika litet anhängare i oppositionen som i Ministrarne; och i Parlamentet tyckes ingen reformist sitta, om ej Burdett och Waltham. — The Times, oppositionens förnämsta tidning, applauderar starkt complimenterna mellan Russell, Castlereagh och Tierny, och kallar C:s förklaring, »en qvist, åtminstone et blad af den olivegren, som skall föra til fred och ro» — »Låt blott radicalerna icke hafva någon del deruti; allt hvad de och deras ledare gjort, har endast tjent at förvända och vanära reformen, at skada den, at göra den omöjlig, ja icke ens önskansvärd. Den är nu i de bästa händer.»

Ministrarnes föreslagna biller gå igenom, allt hvad de hinna. Motionen om den ändring i *Arms-*

seizing-bill (Lagen om afväpningen) at visitationer ej åtminstone länge ske natttid, blef i Underhuset afslagen med 158 röster emot 46. Från norra provinserna inlöpa tranquiliserande underrättelser, och man befärar nu mer derifrån icke något, som kan störa lugnet. Uelysta sammankomster af radicaler hafva blifvit inställda i Manchester och Glasgow. — Hobhouse har protesterat emot Underhusets beslut, enligt hvilket han blef arresterad. Burdett har på Kron- och Ankar-Källarn hållit en sammankomst, hvarest beslöts protest mot det olagliga i denna arrestering och Tacksägelse til Hobhouse för hans oförskräckthet. Man betyflar emedlertid Underhusets rättighet at så förfara som det gjort, och önskar, at H. måtte hafva gjort motstånd. Burdett har för honom deponerat borgen, på det fången må få sitta i Vakmästarns hus.

Regeringen i Buenos Ayres skall hafva blifvit ganska upbragt deröfver at Engelska skepp blifvit af Spanska Regeringen hyrda til transporterande af expeditionen, och man fruktar at Engelska köpmäns egendom i Buenos Ayres kunde blifva tagen å beslag.

Frankrike. Efter de häftigaste strider, som sedan i Kamrarne ägt rum, hoppas man ännu mindre någon förening mellan partierna. — Efter långa debatter, förkunnade äntligen den til tacksägelse-adressen af Deputerades Kammare ned-satta Comité den 14 Dec., at förslaget vore färdigt och Questuren lät til följande dagen sammankalla hemliga Utskottet. De häftiga och långa striderna om et förslag ge anledning at förmoda, hurudana de skola blifva i sjelfva Kammaren. — I hemliga Utskottet förekom först Hr Bourdeau's project, som ville försona alla partier och, liksom i England är vanligt, var et echo af Konungens tal. De båda andra förslagen voro af Constant och Keratry. I Utskottet föreslog venstra sidan at remittera alla tre til en ny Comité. Detta beslöts med 118 röster mot 107 och den nya Comiten nämudes, bestående af Hrr Chauvelin, Casaignoles, Maine de Biron, Courvoisier, Lainé, Genilh, Siméon, General Dupont och Cardonnel. Den nya Comiten satt följande dagen (d. 16) från morgonen til kl. 4, och et nytt adress-project skall vara färdigt at framläggas. Herr Courvoisier skall hafva genomdrifvit, at Hr Bourdeau's förslag hufvudsakligen antages och adressen således blifver blott et upprepande af Konungens tal. — Le Constitutionnel för den 13 Dec. har blifvit seque-

strerad, emedan Kongl Procuratorn, Hr Bellart, funnit anstötlig en artikel om Missionärernas up-förande omkring Meaux. — Hr Decazes skall på tre dagar icke hafva visat sig i Tuileries-palatset. Ryktet om en ny Minister-förändring forfar. — Det försäkras nu, at Hr de Serre är emot någon inskränkning i Chartan och endast vill beqvåma sig til at föreslå sådana i vallagen. — Det vill icke stanna vid petitioner til Kamrarne om Chartans och vallagens uprätthållande; utan man ärnar äfven ingifva en i de ifrigaste ordalag upsatt til Konungen, och underskrifter samlas på et Tidnings Contor i Paris.

Norra America. Brittiska Regeringen har med största skyndsamhet satt Nedra Canada i försvars-stånd mot Förenta Staternas gränser. Nut-Island i Champlain sjön har stark besättning och befästas. Så sker med alla gränsposter och öfverallt ankomma stora artilleri-förråd. Förenta Staterna å sin sida — och det visste man redan i Canada — befästa likaledes sina gränser. Krigsmi-nistern har afrest, i viktiga ärenden, til södra provinserna. — Man försäkrar, at General Jackson skall commendera de til Floridas occupation be-ordrade trupper.

Det skall numera vara säkert, at England, för sitt bifall til Floridas afträdande, har begärt Cuba, hvaremot det tilbjudit Trinidad, Demerary och Essequibo, jemte sin bemedling til Insurgen-ternas återbringande under Spanien. Detta rike åter, öfvertygadt at i begge fallen förlora Florida, skall hafva deciderat sig för den utväg, som ger hopp om Cubas bibehållande.

Tyskland. Baierska statspapperen stiga i värde, ja ända til pari och derutöfver, sedan Ständerna garanterat Riksskulden.

I et utkommet patent har Prinsen-Regenten upplöst den provisoriska Ständernas församling i Hanover och sammankallat en ny bestående Landt-dag, hvars sammansättning är utvecklad i Patentet och skall komma at här meddelas.

På detta blad prenumereras i Deleens & Comp. Bokhandel, med 3 R:dr B:ko för halfår. Prenumerationen kommer endast em kort tid at vara öppen.

STOCKHOLMS COURIER.

Fredagen den 7 Januari.

Sine ira, studio et metu.

(Genom et misstag, hvori Red. hade ingen del, hände at N:o 1 ej utgafs på Boklådan förr än kl. 4 e m. Försigtighetmått äro tagna til en sådan oordnings förekommande; och Tidningen kommer at alltid utgifvas sist kl. 9 f. m.)

(Slut från föreg. N:r.)

Tyskland är af en alldeles egen art, i politiskt hänseende. Då hela det öfriga Europa öfvergick från feodalism til stat, blef Tyskland stående på sin gamla punkt, och står der ännu, endast med de få modificationer, som tiden ovillkorligen kräft. Undersåtare, som sett sina Furstar åter vara en annans undersåtare, måste nödvändigt hafva tagit et eget skaplyne. Politisk vigt har icke kunnat falla dem in at eftersträfva. Et par gånger hafva Tyskarne handlat som nation; men aldrig har det bekommit dem väl. Derföre hafva de bildat et litterärt samfund — ty menniskor af samma ursprung, seder och språk känna et ovillkorligt behof at, på et eller annat sätt, blifva samfund — och detta litterära samfund har blomstrat, fritt genom mängden af små Furstar, hvilka dels icke kunnat fångsla den fria tanken, då en hel arkipelag af närgränsande små stater tilbjudit en lätt hunnen fristad åt den förföljda tänkaren, dels i mängden af omkring sig samlade snillen sökt en vigt och en ära, som den politiska obetydligheten nekat.

Napoleons jernspira lät känna sig öfverallt, men knappast någonstädes så,

som i Tyskland, och Tysklands folk reste sig mot henne. Han hade förbittrat hela nationen genom den råa och endast för et ögonblick utförbara tankan, at hejda tidens stora hjul i dess fart. Den förtörnade tiden krossade honom och jernspiran trampades i stoftet. Men följden blef dock icke den man väntat. För hvad som fordom hette samvets-, nu yttrande frihet, hafva Tyskarne, nu som fordom, stridt och så besjungit segren, at när de vaknade ur glädjeruset, de med förskräckelse märkte, at det ej var mot menniskor, utan mot systemer de bordt strida. Der är i korthet dagens allmänt kända historia.

Et godt har emedlertid följt. Det måste man tilstå, man må för öfrigt se saken ur hvad synpunkt som helst. Fransmän och Tyskar hafva hatat och föraktat hvarandra. Mest voro de pedantiskt formalistiske, men ärlige och tänkande Tyskarne anstuckne af en viss högdragenhet mot sina lätta och ofta ytliga grannar. Långa litterära och politiska strider hade rotfästet vederviljan. — Huru skulle denna vedervilja qväfvas? Huru folken närma sig hvarandra? Huru Tyskarne tvingas at erkänna Fransmännens verkliga värde? Frågan är löst, i det Germaniens uplyste och frimodige män (en nations verkliga representanter) lärt at kasta sina blickar öfver Rhen, då de behöfva en fristad. Bekantskap och aktning, idéers

meddelande och gemensamt intresse skola nedbryta den gamla skiljemuren mellan folken på båda Rhenstränderna.

Likaså har det gemensamma ödet närmare förenat sjelfva Tyskarna til ett folk. Så länge intet samband mer än minnet och språket var dem emellan; så länge de Tyske Furstarne följde hvar sin olika politik och den enes undersåtare hade flera och andra bekymmer än den andres, så länge var denna förening til ett folk icke at påtänka.

Dessa äro följder som man synes hafva skäl at draga af de nyaste händelserna. Man säger, at intet nytt finnes under solen; men man kunde likaså gerna säga, at intet finnes, som icke är nytt. Vore det icke så, så skulle man ju af lika orsaker alltid kunna förutse lika följder, och spådomskonsten vore icke så svår. Men först och främst finnas aldrig orsaker, som äro fullkomligt lika; och sedan sluta vi nästan alltid falskt, då vi ändtligen fått två orsaker bragta til likhet i våra ögon.

Med hvad skola vi jemnföra Europas nuvarande tilstånd? I synnerhet Tyskland framvisar et alldeles nytt skådespel. Man har förr sett Furstar göra tractater om sina undersåtare, sälja, bortbyta och såsom varor behandla dem; men när såg man Furstarna göra förbund mot sina undersåtare? Hvad skall utgången blifva? Et par följder, som man med någon säkerhet tyckes kunna vänta, hafva här blifvit framställda; och de, som man bör förmoda, icke afläggse resultaterna skola snart befria oss från at gissa.

För några år tillbaka och då ännu minnet af den störtade våldskräktaren revolterade alla sinnen, talte man icke om annat än constitutioner och representationer. Folken hade ändtligen lunnit, at inga andra garantier gifvas för lagarna. Men just derföre, at detta be-

ständig omtaltes, at det på Congresser och i fredsfördrag *beslöts*; derföre ledde det ock icke til hvad man väntat. Menniskorna trötts af evigt et och samma; tiden afsvälade ifvern och gaf rum för de egennyttigas kabaler och smädelser. Om folken sjelfva gifvit sig constitutioner, då hade de kunnat räkna på mer, än då de skulle få dem til skänks. Nu lofvade man allt och gaf vika för et envist skrik, som ej för ögonblicket kunde tystas, men hvaröfver man i det hela moquerade sig. I första ifvern infördes verkligen representationer i et par af Tysklands betydligaste stater. Folket och dess ombud tycktes lifvade af sann enthusiasm för sina rättigheter, dock utan at förnärma andras; Furstarne togo, såsom naturligt är, dess parti, och mycket godt utträttades. Men för närvarande är tonen alldeles emot hvad den då var; och det ej blott i Tyskland, utan öfver större delen af Europa. Man smädar allt hvad som har minsta utseende af folkets deltagande i sin styrelse.

Rysslands verksamme Beherrskare har, som det säges, lofvat hela sitt ofantliga Kejsare-Rike hvad han redan gifvit ett af sina Konungariken constitution. Et stort företag, at af så många til språk, seder och boningsställen skilda folk bilda et helt. Möjligheten beredes nu genom en förbättrad upfostran. Petter den Store säges hafva velat undanrödja det ena af hindren, genom invånarnes sammanflyttande från de afläggse glest bebodda provinserna til det egentliga Ryssland. Hade detta förslag — om det någonsin existerade — då blifvit verkställt, så hade det utan tvifvel ogement lättat uttörandet af det företag, som nu skulle vara å bane.

Oaktadt den i bokstafven existerande oinskräntaste despoti, har *Danmark* länge njutit en tanke- och yttrande frihet, som ej finnes större i många af de

friaste Europeiska stater. Detta är en verkan af Danska Konungarnas personliga lynnen och tänkesätt, jemte den mäktiga tidsanden, som, oaktadt de minst gynnande former, ofta bryter igenom och frambringa fenomen, dem man ej kunde vänta sig. En mäktig medverkare til den Danska liberaliteten är domstolarnas offentlighet. Denna påminner om forntidens frihet, som bestod til stor del i politiska och judiciela ämnens behandling på torgen, inför det församlade folket. Despotism hinner aldrig til någon fullkomlig utbildning och blomma, förr än den stängt rättvisan och dess offer, likasom alla ärenden, från folkets ögon. Då först kan han riktigt verka i det fördolda; och öppen despotism har ännu aldrig funnits.

Danska folket har känt och vågat yttra sitt behof af at deltaga äfven i styrelsen af sina allmänna ärenden och ingifvit til Monarken ansökning om en Constitution. Denna ansökning har blifvit presenterad — genom Poliskammaren.

Italien har mycken likhet med Tyskland i politiskt afseende och är ännu deladt i småstater, såsom det redan varit öfver fjorton sekler. At, oaktadt likhet i språk och seder, oaktadt naturliga gränser, det aldrig lyckats Italien at blifva en stat, är et fenomen, hvars förklarande fordrade fullständigare undersökning, längre återblick i historien, än rummet tillåter. At Italienarne önska en sådan förening, hafva de ofta visat. Det sista försöket misslyckades, såsom alla, emedan Joachim Napoleon ej förstod hvarken välja tiden eller öfvertyga Italienarne, at han var kallad til det stora företaget.

Hvad afsigt de så kallade Carbonari hafva, är omöjligt at ens göra sannolikt, än mindre at med visshet säga. Politisk tyckes deras syftning, och mången har rott, at den är Italiens förening och be-

frielse från främmande välde. Kanske skulle detta förbund tilvinna sig verdens aktning och kärlek, om dess medlemmar lefde i et land, der de kunde förena sig til at verka på samhällets skick, under annan form än sammansvärjning eller en hemlighetsfull orden. Italienaren är stolt och eldig; han vill verka, och det är honom förbudet at verka offentligt; därför har han lått den böjelse för hemlighet och conspirationer, som man förebrår honom. Menniskornas lynne bildas genom deras förhållande til det allmänna och genom lagar. Hade Italien varit en constitutionel stat, så hade vi ock säkert nu känt dess invånare på en annan sida.

Neapels Regering synes verkligen med framgång arbeta på sina undersåtares väl. Derpå kan ej anlöras något starkare bevis, än offentlighetens införande vid domstolarna. Då i sistlidne November månad Öfver-criminal-domstolarne i Palermo och Messina hade sina första offentliga sessioner, visade det i utomordentlig mängd samlade folket lifligt deltagande och nöje.

Länge har Europa med afund varit vittne til *Americas* snabba framsteg. Det är påkostande at se en forden slaf ej allenast afskaka sina bojor, utan ock strax derpå sträfva til jemlikhet, ja öfverlägsenhet. At denna *Americas* upkomst ändock är en verklig välgerning för Europa, derpå tviflar ej den, som är öfvertygad, at et folk endast inom sig kan söka sin verkliga styrka, och at all styrka, som lånas utifrån, minskar den inre, i samma mån som denna derigenom blifver eller synes umbärlig.

Englands besittningar i Norra hemisferen gifvo signalen. Dessa provinser hafva, genom et fyratioårigt åtnjutande af en oinskränkt frihet i tanke och näring, redan hämtat krafter, ej blott at försvara sin egen sjelfständighet, utan ock at bistå sina grannar i söder vid deras be-

mödande at förklara sig myndiga. Med hvarje dag närma de sig hvarandra allt mer och mer. Allt som förbundet mellan Americas invånare framskrider, beredes också kriget med England; och snart skall det vara afgjort, om den nya världen kommer at undandraga sig den gamlas her-ravälde.

Södra America är ännu på långt när icke hvad dess härliga jord och klimat inbjuda henne at blifva; men friheten, om hon en gång fått sitt hemvist der, skall snart göra naturens fördelar gällande och locka dit dessa utvandringar af Européer, som hittils strömmat åt Norra America, och hvaraf befolkningen och odlingen der dragit så väsendtliga fördelar.

Brasiliens Regering har valt det säk-raste medlet at försäkra denna Colonis bibehållande, det nemligen at anse och behandla henne som moderland, hvilket hon äfven, i anseende til sin vidd och sina naturförmåner, förtjenar at vara. Braganziska huset öfvergaf et litet och fattigt land, som genom sitt läge endast invecklades i Europeiska politikens laby-rinth och icke hade nog styrka inom sig, för at uprätthålla sin roll som Europeiskt Konungarike. Brasilien kan, slutet inom sig och genom aflägsenheten befriadt från många kostsamma och störande förhål-landen, i fred arbeta på sin utveckling.

BLANDADE ÄMNEN.

Recept.

Vi klaga, och kanske med skäl, at tiden är förderfvad, at dygd och känsla af rätt försvunnit, at egennytta och låga begär äro grunder til människornas hand-lingar, at straffen numera äro de enda bommar mot brott. Många skäl har man uppgifvit til dessa bedröfliga fenomen.

Jag fann, för några dagar sedan, et gam-malt papper, hvarpå stod skrifvit följande: *Medel mot seder och rättskänsla hos et folk.* Jag för min del fann med-let sådant, at, om det flitigt användes, verkan bör vara osviklig. Det lyder så här:

Sammanblanda brott och moraliskt oskyldiga gerningar; stifta, af politiska eller finansiella skäl, för det i sjelfva verket oskyldiga sådana stora och nesliga straff, som endast skurken och bedraga-ren förtjena; och var sedan öfvertygad, at den stora hopen snart skall förlora sin naturliga afsky för det verkligen moraliskt onda, snart ej mer äga känsla af skillnaden mellan godt och ondt, utan blott kunskap om skillnaden mellan hvad *författningarne* tillåta eller förbjuda. I England t. ex. var lika straff på mord och på utförsel af ull. Hvem kunde då förtänka en Engelsman, om han ansåg dessa båda brott lika, det vill säga, icke ansåg någotdera för brott, då han ej kan upptäcka något skäl, hvarföre utförsel af ull är förbjuden? då han tvertom måste känna med sig en naturlig rättighet at, på hvad sätt honom godt synes, använda sin egendom? I början, och innan vanan vid det orimliga bortblandat och förvillat hans begrepp, måste han anse såsom större brott at stifta en dylik lag, än at öfverträda honom. Snart för-går dock äfven denna känsla, och han sjunker til tanklöshet; begreppet om rätt utplånas och ersättes af fruktan för straff. Och då denna hinner blifva det enda hindret mot brott, då först infinner sig begäret at i hemlighet öfverträda lagen. *Nitimus in vetitum* är en orättvis beskylldning mot människan, förr än lagarna blifvit orimliga. Men då begynner den naturliga känslan at sträfva efter frihet och at vilja öfverträda hinder, som hon finner obilliga. Och, genom den ofvan

omtalta sammanblandningen, finner hon snart *alla* lagar sådana.

Få länder på jorden kunna skryta af flera författningar, tätare förändringar och mera orimlighet deri, än Sverige. Bränvinet har ej förderfvat oss en hundradedel så mycket som bränvinsförbudet.

STATS EKONOMI.

Ibland prof på besynnerligheter är äfven den, at allmänheten först ur Tyska Tidningar erhållit underrättelse om de til Kongl. Maj:t af Dess och Rikets Commerce-Collegium nyligen afgifna underd. utlåtanden i den högst viktiga och hvarje medborgare utan tvifvel intresserande frågan, om uphäfvande af Product-placatet i afseende på två af verdens första Handels-stater. Man anser sig böra något utförligare, än i Tyska Tidningarne skett, framlägga förhållandet.

På ministeriel väg hade Nordamerikanska Regeringen til vår Regering framställt förslag om Product-placatets uphäfvande i afseende på Förenta Staternas fartyg, då deremot, i händelse af bifall til förslaget, Nordamerikanska Congress-acterne af den 1 Mars 1817 samt den 18 och 20 sistl. April skulle uphäfvas, i afseende på Svenska fartyg. Dessa acter innehålla, i det hela, enahanda stadgande som Svenska Product Placatet (Kgl. Förordningen den 10 Nov. 1724), eller at främmande fartyg ej få i Staternas hamnar införa annat än sina egna länders producter. Likaså hade fråga upstått om Product-placatets uphäfvande i afseende på Nederländska fartyg, emot det at Nederländska Retorsions-placatet i afseende på Svenska fartyg förlorade sin verkan.

Kongl. Maj:t remitterade frågorna til Commerce-Collegii utlåtande; och Collegium åter infortrade yttranden från de

Handlande i Rikets förnämsta Stapelstäder, i frågan om Nederland, samt från Handels-Societeterna i Stockholm, Göteborg och Gessle, i frågan om America.

I denna sista fråga hafva alla de, som yttrat sig, ansett Product-Placatet böra förblifva oförändradt, i synnerhet hvad salt-importen vidkommer. I frågan om Nederland deremot hafva meningarne varit delade. Handels-Societeterna i Gessle, Mahnö och Carlshamn hafva alldeles afstyrkt; de i Norrköping och Calmar tilstyrkt uphäfvandet; Stockholms Handels-Societets och Skeppsrederiers Deputerade, jemte de flesta af Götheborgs Handlande hafva instämt i detta tilstyrkande, med vissa modificationer och förbehåll om författningens bibehållande i afseende på salthandeln.

Commerce-Collegii pluralitet har ansett Product-Placatet för Svenska activa handelns palladium och i båda frågorna alldeles afstyrkt dess uphäfvande. Collegii President, Herr Friherre Edelcrantz, har deremot hyst en stridig mening, och i et ganska utförligt särskilt yttrande framlagt de grunder, hvarpå denna dess mening hvilat. Med den Hr Friherren egna lätthet och klarhet i stil förenar sig den vidsträcktaste kännedom af ämnet, för at af detta särskilta yttrande göra en af de mest intressanta och undervisande afhandlingar i Statshushållning, som flutit ur ej blott någon Svensk penna, utan ock ur hvilken penna som helst.

I någon ytterligare utveckling af hvad som å båda sidor blifvit sagdt vill man icke ingå. Så väl Collegii utlåtanden, som de yttrade särskilta vota, komma säkert at af trycket utgifvas, så at allmänheten må stadga sin opinion om en fråga, hvilken har så nära gemenskap med hela vår statshushållning. Nationen bör deltaga och yttra sig i hvad henne rörer; ty utan et sådant deltagande, en sådan

yttring vandra de bästa styrelser ofta i mörker; och för en god styrelse är ej blott magtpåliggande, at det sker, som är folket nyttigt, utan ock at folket erkänner styrelsens goda afsigter. I detta erkännande ligger Regeringarnas styrka. Derföre har ock Herr Frih. Edelcrantz i underd. föreslagit uppskof med afgörandet, tils opinionen hunnit stadgas af erfarenheten.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Hannover den 22 Dec. Sedan Prinsen Regenten af England, i egenskap af Regent öfver Hannover, uplöst den derstädes dittills varande provisoriska allmänna Landtdags Församlingen och sammankallat en ny, har han nu, i afseende på dess inrättning och organisation påbjudit och fastställt följande:

I. Den allmänna Landtdagen skall hädanefter bestå af 2:ne Kamrar, och dels af personligen berättigade medlemmar, men dels äfven af valda Deputerade på det sätt sammansätts, som genom en bifogad förteckning af Oss närmare är bestämdt.

II. Båda Kamrarne skola i sina rättigheter och prerogativer vara hvarandra lika, och alla propositioner, hvilka från Oss eller vårt Cabinetts Ministerium afgå til Konunga-Rikets Ständer, skola alltid vara ställda til allmänna Landtdagen gemensamt.

III. Båda Kamrarnes medlemmar böra a) tillhöra en af de tre, i kraft af Wiener-Congress-Acten, i fullkomlig likhet med hvaran satta Christliga Confessionerna; b) hafva fyllt 25 år; c) besitta en viss oafhändig förmögenhet, så vida icke säte i representation är dem i följd af deras Embete tilerkändt. I detta hänseende vilje Vi 1) förläna endast dem, i egenskap af Majorats-Herrar, en personlig, ärfelig rätt til säte och stämma i den första Kamraren, hvilka uprättat et Majorat, som består af et utaf de i Konungariket befintliga Ridare-gods jemte andra likaledes i landet belägna, sjelfägande fasta egendomar af minst 6000 R:dr ren inkomst, och hvilket icke är besvärdt med gravationer. Så snart detta sista fall inträffar vid et Majorat, med hvilket Vi förbundet utöfningen af en personlig rätt til säte och stämma, så kan under gravationstiden samma rättighet icke utöfvas. Såsom Vi för öfrigt öfver sättet, hvar på Majorat i afseende på den fastställda inkomstsumman skola uprättas, vid förekommande särskilda fall förbehålla Oss det närmare bestämmandet; så

förklara Vi jemväl härmed uttryckligen, at tillägandet af en enskild rösträttighet för ingen del skall vara en omedelbar följd af et sådant uprättadt Majorat, utan fastmer uprättandet af detsamma endast villkoret, under hvilket förlänningen af en ärfelig rösträttighet skall äga rum. 2) De under hvarje Landtdag valde Deputerade af Ridarskapet böra af i Konungariket belägna fasta egendomar äga en ren, med inga offentliga eller lagliga Hypotek graverad inkomst af 600 R:dr. 3) De Deputerade af fria fastighets-innehafvare i den andra Kamraren likaledes af i landet belägna fasta Egendomar en årlig ren inkomst af 300 R:dr. Och 4) de öfrige den andra Kamrarens valda Deputerade en ren inkomst af 300 R:dr, vare sig af i Konungariket belägna fasta egendomar eller i landets rörelse använda Capital. Vid alla dessa fall lemnas det Val Corporationerne öppet, på hvilket sätt de vilja öfvertyga sig om verkligheten af förenämnde inkomstsummor. Alla de fasta gods-ägare, uti hvilkas förmögenhet Concurs under deras förvaltning yppats och ännu är anhängig, kunna til medlemmar af den allmänna Landtdagen alldeles icke väljas, men de, hvilka ärfvt Concursen från deras förfäder, kunna antagas til Deputerade, om de i öfrigt dertil äro kvalificerade och under eget namn besitta den förut bestämda inkomsten, hvartil jemväl den dem tilkommande Competence skall räknas. Slutligen äro d) äfven de uteslutne, som icke vistas i Konungariket, eller befinna sig i actif tjenst hos en främmande magt, hvarifrån Vi blott undantaga dem, hvilka bo eller stå i tjenst uti Hertigl. Braunschweigiska Linien's Stater, så länge reciprocitet i detta hänseende iakttages. Också finner detta stadgande ingen tillämpning på de mediatiserade Furstarne och Grefvarne, emedan desse kunna bo hvar de behaga. Dem tilläggas dessutom den företrädesrätt, et de, i fall af minderårighet, kunna vid Landtdagen företrädas af sin Förmyndare, så vida denne är af samma Hus och kan utöfva alla de mediatiserade Furstarne förvarade rättigheter.

(Forts e. a. g.)

America. Utdrag af et Bref från Philadelphia af den 9 Nov. I Tidningar härstädes har blifvit infördt et Utdrag af en Gazette från Buenos Ayres af den 18 Aug., innehållande dervarande Regerings Decret, til Koperiernas upmuntrande, »at »alla neutrala skepp, hyrde för Spansk tjenst, »skola anses såsom Spansk egendom.«

Nyligen har från Hamburg hit ankommit et parti Svenskt stångjern, hvaraf större delen ännu är oförsäld. En betydlig quantitet Engelskt jern såldes kort förut här i parti til 95 D. pr. Ton.

Mellan Liverpool och New York är en Ameri-
cansk paketbåt inrättad, hvarigenom communica-
tionen mellan nämnde ort och Europa blifvit snab-
bare och betydigen mindre kostsam.

F. d. Svenske Consuln i Nantes H. T. Ferber
är död härstädes d. 12 Aug.

Enligt från Nya Granada inlupne underrättel-
ser, fullfölja Independenterna deras fördelar, haf-
va intagit Popagau och Mompox, samt skola, ef-
ter alla sannolikheter, snart vara i besittning af
Santa Martha. Men förmodade at dessa händelser
skulle förmå General Morillo at så skyndsamt som
möjligt upå Carthagena, för at rädda spillrorna
af sin här. (Man kan icke inse, huru detta skulle
låta sig verkställa, utan at först slå sig igenom den
af Bolivar besatta landsträckan).

Spanien. Utdrag af et bref från Cadiz af den
30 Nov. Hela nedre Andalusien, undantagne Gra-
nada och Malaga, jemte Algeziras, Tarifa och
Gibraltar hafva mer eller mindre lidit af farsoten.
Enligt städernas dödlister skola, sedan Aug. må-
nad, då sjukdomen utbrast i San Fernando och
då först qualificerades för gul feber, vid pass
10,000 menniskor af alla åldrar af båda könen
dött. Smittan har nu af kölden alldeles förlorat
sin kraft. Få dödsfall och få insjuknade förspörjas.
Sjuklistan för dagen uptager 5 döda af alla slags
sjukdomar och 91 sängliggande af Epidemien. Ut
San Fernando och Sevilla har man redan sjungit
Te Deum i anledning af sjuklighetens uphörande,
och samma högtidlighet skulle den 2 Dec. för sig
gå i Cadiz, hvarest hamnen åter blefve tilgån-
gig, men en observationstid af 30 dagar komme
derpå at iakttagas, innan rena Sundhets-patenter
af Sanidaden utfärdas til sjöfarande. Gula febern,
hvars stam ort är Vera Cruz, har nu sedan år 1800
för sjerde gången hemsökt Cadiz. Den utöfvar ej
sin smittande kraft lika och emot alla; qvinnokö-
net skonas i allmänhet mer än mänskönet, och
dödligheten mellan könen har denna gång ägt et
förhållande af 3 til 8. Af en olycklig politik för-
tegs farsotens namn i början, dels för at ej oroa
dels ej hindra den redan segelfärdiga stora Expe-
ditionen at utlöpa. Skepp från Norden, lastade
med Victualie-varor, hafva fått lossa, men ej så-
dane, som ägt last af tjära, beck, jern, träd och
linnevaror, hvadan, då flere af dessa sistnämnde
slags laddningar under den afbrutna communica-
tions-tiden hopat sig på hvarandra, utan at de
efter hand konnat föryttras, dylika produeter,
och deribland i synnerhet våra trädvaror, antin-
gan ej kunna säljas eller ganska mycket missbjun-
das. Sedan slutet af Oct. hafva til Cadiz ankom-
mit Briggen Enigheten, Capit. Graff från Stock-
holm med tjära och beck; Skeppet Carl Johan,

Capit. Olivelöf från Hernösand, och Skeppet Jo-
hannes, Capit. Kreuger från Helsingfors med träd-
varor.

I San Lucar och Sevilla finnas Vice Consuler
och i Galliciens flesta hamnar Agenter til Sven-
ske Sjöfarandes biträde, såsom i Corunna, Vigo,
Ferrol, etc.

Den stora Expeditionen befinner sig ännu in
statu quo. Krigsskeppen börja åter tackla, och
man tviflar ej det ju företaget kommer at gå i
fullbordan, om ej förr, åtminstone i Jan. eller
Febr. månader. En Adjutant från General Morillo
har öfver Frankrike ankommit med Depecher til
Madrid. Kongl. Arméns ställning på Costa Firma
skall vara nog blottställd och ej tilräckligt stark
at afslå Bolivars envisa anfall. Sakerna i Peru an-
ses förtviflade. Penninge-remisserna derifrån ute-
blifva, hvilket förorsakar stor förlägenhet. Främ-
mande Haggor med Spansk licence respecteras ej
af Insurgentkaparna.

Den uppå Drottningens födelsedag, den 6
Decembar, väntade Amnesti uteblef. — En från
General Morillo ankommen Depeche öfver en den
12 Juni på stränderne af Unare hällen träffning
gifva et begrepp om den hårdnackethet, hvarmed
kriget derstädes föres. De Kongl. trupperne hade
kastat sig i en förhuggning, der de af Insurgen-
terna äta gånger antollos. Ofta Tattade de uti
de Kongl. Soldaternes bajonetter och kämpade
man emot man. Äfven deras Ryteri kastade sig
i den tjockaste skogen. Ändtligen utmattade,
blefvo de anfällne med Bajonetten och nödgade
til återtåg, sedan striden oafbrutit i sju timmar
fortfarit och Morillos Corps bortskjutit omkring
50,000 patroner.

Den 7 Dec. hade Regeringen från Morillo
erhållit underrättelser, som låta illa. Han begär
förstärkning, för at kunna fortsätta »förödelse kri-
get,» och tänker intill dess förhålla sig defensift.
»Om ock hans uttömda krafter på intet sätt kun-
»de jemnföras med fiendens, så hade han dere-
»mot den fördelen at anföra en handfull hjeltare»
o. s. v.

I afseende på desertering från expeditions-
arméen, har blifvit förordnadt, at denna armé hä-
danefter kommer at anses som en i fält stående
och vara underkastad samma strafflagar. Om en
desertör uppehåller sig 5 dagar i en församling,
så skall församlingen plikta och tillika, genom be-
talning, sätta en annan karl, i stället för desertö-
ren. — Ryktet om de förfälskade orderna til re-
gementerna synes bekräfta sig, och man hoppas
uptäcka uphofsmännen. Emedlertid blir den ome-
delbara verkan af detta försök, at den allmänna
amnesti, hvilken, som det säges, Regeringen redan

var färdig at förklara, blir uppskjuten. — Enligt ännu nyare underrättelser, skall ej vidare vara fråga om amnesti. — Insurgent Kaparne hafva försvunnit från Spaniens kuster och skola allesamman hafva blifvit hemkallade, til Buenos Ayres' försvar.

Tyskland. Den 16 Dec. lästes, i Wienska Conferensen, Utskottets berättelse öfver tydningen af 13 Art. af Förbundsacten, och man förmodade, at saken skulle afgöras den 19.

Enligt en Handels-underrättelse från Triest af den 6 Dec., skall i Bosnien, på gränsen af Dalmatien visat sig en smittsam sjuka, sannolikt pesten, i följd hvaraf de Kejsarliga Österrikiske Auctoriteterna i Dalmatien föranstaltat om en militär-cordon på gränsen.

England. Två biller, den ena om afväpningen, den andra om fortfarande af afgifterna på Malt, Säckar, Tobak o. s. v. för 1820, hafva erhållit Kongl. sanction. — Man vill undantaga Parlaments och Statsacter, Skole- och Religionsböcker o. s. v. från den nya stämplingen. — Cobbetts vännar hafva velat försona honom med Burdett; men denne var obeveklig, likasom emot Wolseley. — Tidningar från New York, som gå til d. 19 Nov., förmåla, at 1500 à 2000 Spanska soldater kommit från Cuba til Pensacola; men bref från Havana omtala ej något sådant. — Förnämsta skådeplatsen för folksrörelserna i Irland är Grefskapet Roscommon. Många främlingar, som på uttalet tyckas vara Engelsmän och äro väl klädda och beridne, sätta sig om nätterna i spetsen för de inhemska uprorsmakarne. Då de komma til något hus, för at af husfolket taga ed, inträda vanligen främlingarne och emottaga eden, under det Irländarne på något afstånd utanföre hålla vakt. Presterskapet har, genom sina bemödanden, hittills hållit flera orter fria från detta ofog.

Frankrike. De ministeriela Tidningarne vilja bestrida Fransmännen rättigheten at underteckna Petitioner af hela samfund, och fäktat i sådant afseende egentligen emot den som til underskrifters påtecknande finnes i Quarteret St Honoré.

Tacksägelse-adressen har i det hela blifvit besluten i enlighet med Hr Bourdeau's förslag, och den 18 Dec. öfverlemnad til Konungen. Adressen var färg- och saftlös, och et tillägg, som af Hr Couvoisier föreslogs angående Kammarens orubbliga tilgifvenhet för Chartan och Vallagen, blef förkastadt. Konungens svar var kort och i samma stil som Adressen. — H. M. har til Questör i Kammaren utnämnt Hr Chabaud-Latour.

— Det rykte har gått, at Decazes vore nämnd til Ambassadeur i London. — Hertigen af Rovigo har kommit til Paris, och frivilligt gått i arrest. Han vill underkasta sig ranssekning, för at få den mot sig den 26 Dec. 1816 fällda contumacie-dom häfven. — Fjorton dagar hafva åtgått til den correspondens, hvarigenom alla de landsflyktige blifvit förständigade, at de hos Franska Ministererne vid Utländska hof kunna uttaga pass til hemresan. — Fonderne hafva stigit, emedan det rykte gick på Börsen, at Ministrarne, til följe af inlupna oronde underrättelser från Departementerna, öfvergifvit förslaget til förändringar i Chartan. Rättare torde dock detta stigande böra tillskrivas de af Finance-Ministern (Hr Roy) til Dep. Kammaren ingifna lagförslag och Räkningar. Enligt dessa skall til slutliga betalandet af de 4144 millioner, som Frankrike på fyra år haft at erlægga, nu ej mer än 3 millioner återstå.

Nederland. Redactören af Utopia, Hr Wilmer, är frikänd af Assise-Rätten i Amsterdam. Ministeren hade yrkat spö och fem års fängelse. W. här försvarat sig kraftfullt. Får han ingen Rättegångskostnad eller ersättning, så ämnar utgifvaren af Advertismentiebladet öppna subscription til hans förmån.

Det förljudes at sujetterne å de Kongl. Theatrane härstädes med den 1:sta nästkommande Juli, då de med dem ingångne Contrakt tilländalöpa, blifvit från deras tjenester upsagde,

På detta blad prenumereras i Deleens & Comp. Bokhandel, med 3 R:dr B:ko för halfår. Prenumerationen kommer endast en kort tid at vara öppen.

STOCKHOLMS COURIER.

Måndagen den 10 Januari.

Sine ira, studio et metu.

LAGFARENHET.

Recension.

(Insändt.)

Advokat-Fiskalens uti Kongl. Svea Hof-Rätt, Herr Lagmannen och Ridd. E. P. Laurins Embets-Memorial i anledning af Kongl. Hof-Rättens Remiss uppå handlingarne i det märkvärdiga Vermdömalet. Stockholm Deleen 1819, 16 sid. 4:o.

Den bekante Röösgren, hvars gerningar äro föremålet för detta Memorial, har nu dött i sitt längelse. Han förtjenar rättvisa i grafven. Den Embetsman, som här tagit sig talan emot honom, förtjenar den ej mindre. Men *saken* är det, som egentligen angår medborgare; och det är derföre, som man företagit sig at granska Herr Laurins Memorial.

Det bör genast anmärkas, at den, som här, utan allt skonsmål, yttrar sig emot den lagkloket, hvarmed Hr Laurin, en så erfaren och ansedd Embetsman, framträdt i en så vigtig och ryktbar sak, ej är någon vän af den afiidne Röösgren, eller försvarare af hvad han gjort, eller af hela det system, som, til hans och consorters fördel och til tidens blygd, man sett äfven litteratörer möda sig at förfäkta. Det är fast mera en man, som gjort hvad han kunnat, för at visa i deras rätta dag vederbörandes åtgärder i

det himmelskriande Helsingholms- eller så kallade Vermdömalet, men som ej derföre är mindre färdig at ställa sig på Röösgrens sida, när det är mot honom, som laglösheten vänder sina försök. Det är en man, som föreställer sig, at man ej bör göra någon, vore det ock publiken eller den talrikaste delen deraf, til viljes, när fråga är at göra rätt, och som för mycket allvarligt nitälskar för en exemplarisk och högt varnande rättvisa i den sak, hvarom fråga är, för at kunna med liknöjdhet se, at förvriden, alldeles förgäten rättegångsordning, öfverdrifna, orimliga påståenden, lågt, smädande, ovärdigt språk besläcka och förfuska en embetstalan, hvars föremål i hela dess vidd är at så hög och helig vikt. Just derföre uppträder han emot Herr L., at han icke må se sina afsigter stämplade med de beskyllningar, för hvilka Herr Laurin blottställt sig, och at han vill se sjelfva saken fri från den tilvitelsen, at icke kunna på bättre sätt utföras.

För at bedömma Hr L:s behörighet at såsom Advokatfiskal göra, hvad han gjort, måste man fästa upmärksamhet dels på Kongl. Hof-Rättens befattning med den del af målet, Hr L. behandlat, och den remiss, Kongl. Hof-Rätten gifvit honom, dels också på det uppdrag, Hr L. fått genom Rikets Höglof. Ständers Justitiæ-Ombudsmans til honom den 22 sisl. Nov. aflätne Embetsmemorial.

Hvad som föregått i saken och anledningen til Kongl. Hof-Rättens remiss finner man i Hr L:s Memorial icke på något ställe tydligen uptaget. Han börjar dermed, at Länsmannen Röösgren vore tiltalad och dömd af Vermdö Skeppslags Tingsrätt för flere personers våldsamma pinande och skrämmande til bekännelse, at Hr L. fått del af ransakningsprotokoller och utslag samt af parternes deröfver anförde besvär, och at han granskat allt detta, för at sitt yttrande i målet afgifva. När man genomläst hela Memorialet, har man sett, at Röösgren besvärat sig, at den vid Härads-Rätten tillförordnade åklagaren vice Häradshöfdingen Kindelius och äfven de misshandlades Husbonde Capitenen Lejonmark besvärat sig; men man har ingalunda fått reda på, om alla dessa besvär eller några ibland dem blifvit til Advokatfiskals-Embete remitterade, om remissen anbefalldes Advokatfiskals Embetets förklaring, eller hvad annan åtgärd, som enligt denna remiss kunde samma Embete tilkomma.

At en fråga i målet är anhängig, af den beskaffenhet, hvori Kgl. Hof-Rätten, såsom Förste Domstol, vanligen öfverlemnar åt dess Advokatfiskal at slutligen tillföra åtalet, frågan nemligen om den Hr Lejonmark tilvitade brottslighet genom en tillställning ledande til uplopp och orolighets-stiftande bland menigheten vid Vermdö Skeppslags tings-ställe den 9 sistl. Juli, det ser man först på 14 sidan af Memorialet, der Hr L. säger, at denna del af målet blifvit til hans embetstalan öfverlemnad. Man torde få bedja Hr L. upplysa, om icke Kongl. Hof-Rättens remiss syftat endast och allenast på denna fråga, hvilket måste antagas, derest den ej uttryckligen innehåller något annat, och det skulle befinnas, at Advokatfiskals-Embete ej är behörigt at

blanda sig i något af allt det öfriga, Hr L. vidrört.

Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsmans Memorial, som kommit öfver Hr L. »under det han, i anledning af Kongl. Hof-Rättens remiss, varit sysselsatt med målet,« och som i sjelfva Hr L:s Memorial gjort en diversion från 10 til 12 sidan, hvarefter Hr L. återgår til sitt förra ämne, finnes verkligen innehålla (se N:o 1 af denna Tidning) det updrag, Hr L. omtalar, nemligen at, i afseende på 1:o Röösgrens straffbara behandlingssätt vid den af honom på torpet Granhatten anställda ransakan efter tjufgods; 2:o frågan, om Röösgrens tjenstenit, at i stadens fängelse anställa pinligt förhör, varit sjelfmant eller, beordradt och 3:o Vaktmästaren Grönbergs tjenstefel, at icke hafva hindrat den i fängelset begångna misshandling, låta vid behörig Domstol undersökas och derefter afgifva de påståenden om ansvar, hvartil lag och beskaffenheten föranleda. Det är således sant, at Kongl. Hof-Rättens Advokatfiskal af Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman blifvit anmodad at åtala Länsmannen Röösgrens och Fångvaktaren Grönbergs fel i tjensten. I hvad mån äfven denna procedur kan tjena at befrämja eller förfuska rättvisans gång i det viktiga målet, hvilket »såsom en ntmärkt casus» bör allvarligen utredas, för at hos vederbörande nogare inskräpa skillnaden »emellan lagskipande och blott administrativa myndigheter;« det torde väl i förbigående äfven vara värdt något eftersinnande, ehuru det nu icke närmare behöfver utredas.

Vi antaga emedlertid, at Hof-Rättens Advokatfiskal vore skyldig til ovillkorlig åtlydnad af hvad Rikets Ständers Justitiæ-Ombudsman honom anbefaller, och at Advokatfiskalen ej heller genom föreställningar och förfrågningar vore berätt-

tigad at göra Justitiæ-Ombudsmannen upmärksam på et misstag, som i rätten tid kunde hjälpas; — och äfven under dessa förutsättningar kunna vi omöjligen öfvertyga oss, at i fall Just. Ombudsm. misstagit sig uti at förordna Hof-Rättens Advokatfiskal til åklagare i mål, som ej omedelbart tilhöra Hof-Rätten, Advokatfiskalen derigenom kan blifva skyldig eller berättigad at draga dessa mål under Hof-Rätten såsom förste Domstol.

Hvad nu angår frågan, huruvida målen omedelbart tilhöra Hof-Rätten; så finna vi uti 8 Cap. Rätteg. B., som handlar om Hof-Rätternas bestämmeelse och domvärjo, inga andra tjestefel lagda under deras omedelbara jurisdiction än dem, som begås af Konungens Befallningshafvande och Underdomare. Herr L. har medgifvit (sid. 11.) at Grönbergs förhållande i dess Fangvaktartjenst ej tilhör Hr L:s åtal eller Kongl. Hof-Rättens omedelbara dom, och at vederbörlig Domstol deröfver är Stockholms Norra förstads Vestra Kämnars-Rätt. Han sätter ej heller i fråga Härads-Rättens behörighet at dömma Röösgrenför dess tjestefel. Således medgifver han ofelbart, at Rikets Ständers Just. Ombudsm. emot dessa begge, i de nya ämnen, som dess anmärkingar angå, icke ämnat, eller icke bordt ämna at låta omedelbart anställa talan i Kongl. Hof-Rätten; hvaraf också den slutföljd torde vara antaglig, at Hr L. såsom Hof-Rättens Advokatfiskal, ej kunde få med denna talan at skaffa. Om Hr L. skall på något sätt göra bruk af det updrag, han fått af Just. Ombudsm.; så måste han följagtligen agera såsom särskilt tillförordnad åklagare vid de Domstolar under Hof-Rätten, til hvilka saken hör. Kan han det, medan han är Hof-Rättens Advokatfiskal? Menas detta med de i Just. Ombudsmannens Memorial nyttjade orden: »låta vid behörig Domstol

undersökas och derefter afgifva påståenden om ansvar?» Eller skall detta betyda, at Hr L. fått en ny magt at förordna åklagare och låta anställa undersökningar?

Allvarsamt talt: det är klart som dagen, at Hr Laurin ej ägt hos Kgl. Hof-Rätten begära uptagande af någon ny vid Under-Domstol icke pröfvad tråga om Röösgrens eller Grönbergs tjestefel. Justitiæ-Ombudsmannens förordnande hjälper honom ingalunda ifrån denna anmärkning. Han bör och måste begripa, at Kongl. Hof-Rätten, som åtminstone känner sin oafhængighet af Just. Ombudsmannen, ej kan gifva annat än afslag på tilbud af denna beskaffenhet.

Beträffande åter Kgl. Hof-Rättens remiss; så torde vi, af aktning för Kongl. Hof-Rätten, vara skyldige at antaga, det den icke uttryckligen ålägger Hr Laurin en sådan talan, som han fört (och i alla fall ej varit skyldig at föra emot sin öfvertygelse); och då komma vi til den frågan, hvad annat Advokat-Fiskals Embetet var behörigt at göra, i följd af remissen, än det, som hörde til utförande af Lejonmarkska uploppsmålet. Memorialet innehåller, utom hvad redan är anmärkt, i följd af Just. Ombudsmannens updrag, dels förklaring öfver Röösgrens besvär och dels påståenden om ändring i Härads-Rättens beslut öfver honom, ej allenast hvad angår hans egenskap af angifvare i nämnde uploppsmål, utan ock rörande de flere personernas pinande til bekännelse.

At höras öfver Röösgrens besvär måste den åklagare och de målsägare vara berättigade, som emot honom utfört saken vid Underdomstolen och fått det öfverklagade utslaget. Endast för at icke behöfva flera gånger bortsända handlingarne til communication, var det nödigt, at äfven Advokat-Fiskalen, innan

detta skedde, afgaf i uploppsfrågan sitt påstående, som jemyäl borde communiceras. Så hade Herr Laurin utan tvifvel bort förstå Kgl. Hof-Rättens remiss. När han nu företagit sig at gifva förklaring öfver Röösgrens besvär; så har han antingen vetat, at han gjorde sig en alldeles öfverflödig möda, eller ock föreställt sig, at Kgl. Hof-Rätten skulle erkänna honom såsom åklagare i målet och låta honom inkräkta den rätta åklagarens förklaringsrätt. Men man får väl icke vara Hof-Rättens Advocat-Fiskal, utan at veta, at man såsom sådan ej äger taga talan ifrån dem, som vid Underrätterne åklaga brott, hvilka icke höra til Hof-Rättens omedelbara afdömande. Man måste väl veta, at denne Advocat-Fiskal har at göra med sådana embetsfel, och endast sådana, hvar öfver Hof-Rätten omedelbart dömmar; och man måste lika nödvändigt veta, at när man ej är åklagare, får man också icke i åklagarens ställe tilskansa sig någon förklarandetalan.

Dock, när frågan är, hvad man bör veta, måste vi skynda til andra beståndsdelen af Hr Laurins yttrande öfver Härads-Rättens beslut: hans påståenden om ändring. Om en Advocat-Fiskal bör någon ting veta; så skall han väl veta, at när man påstår ändring i et utslag, då klagas man deröfver, och när man klagas öfver et utslag i brottmål, så besvärrar man sig, och när man besvärrar sig, skall man iakttaga besvärstiden, och när man vill iakttaga besvärstiden mot et utslag, gifvet d. 16 Oct. af en Härads-Rätt, från hvilken besvären böra fullföljas inom 20 dagar, så skall man komma sednast d. 5 Nov., och om man kommer, såsom Hr Laurin, den 13 Dec., då har man försummat tiden och får ej vidare påstå någon ändring. Detta allt gäller, såsom Hr Laurin bör veta, för dem, som hafva någon talan at bevaka, någon rätt at påstå

ändring — och det kan icke gälla mindre för den, som, lika med Herr L., ej har med saken at skaffa, enligt hvad man nyligen bevisat honom at han bör veta. Det måste för Hr Laurin til och med vara alldeles påtagligt, at om ingen annan än han besvärat sig i denna sak, skulle Härads-Rättens utslag i allt, hvad som rätteligen låg under dess domsrätt, nu vara hvad man kallar laga kraftvunnet, och allt försök at uprifva det, skulle kallas domqual, hvilket, såsom han vet, ej aflöper utan näpst. Ändteligen bör det ej heller vara Hr Laurin obekant, at Advokat-Fiskalen i en Hof-Rätt innehar et ganska viktigt embete; at han bör vara vuxen til utförande af åtal för tjenstefel emot embetsmän, hvilkas kall fordrar lagklokhed; at han således bör vara något mer än vanligt bevandrad i denna kunskap, så at äfven invecklade frågor i rättegångsordning och annat böra af honom kunna lösas; at deremot hvad hvar och en i denna väg vet, bör vara för honom klart som vatten; at han, med et ord, är ställd på en plats, der han ingenting kan företaga, utan at uthärda den strängaste kritik, och at man af en sådan man, långt ifrån at tala dåliga exempel, fordrar sådana, som upplysa de mindre kunniga, i stället at förvilla, om möjligt är, dem som alldeles ingenting förstå.

Förvilla dem, som ingenting förstå, det måste naturligen vara den enda påräkneliga verkan af den skrifart, hvarmed man, på sätt nu nämndt är, utrustar sig mot lag och laglig ordning. Rec. har dessutom sagt, at detta skrifsätt är lågt, smädande och ovärdigt; och bevisen här på skola lättast gifva sig i sammanhang med de anmärkningar, Rec. nu går at göra, öfver beskaffenheten af Hr L:s förklaringsätt och påståenden, dem Rec. kallat öfverdrifna och orimliga. Han öfverlemnar åt läsaren at dömma, hvem hon

kan vara ämnad at behaga, denna väl-talighet, som så djupt förtryter sakkännaren och i allmänhet hvarje bildad och om nästans heder öm menniska.

Den första fråga, Hr L. uptager och den han såsom förklarande behandlar, angår Vermdö Tingsrätts behörighet at dömma Röösgren. Skälet, hvarpå Herr L. anser denna Domstol behörig, är icke blott at Röösgren ej anmält missnöje mot dess beslut, då den förklarade sig sådan, utan ock at Tings Rättens befattning med målet i flera afseenden ländt til Röösgrens fördel. Domstolen behörig derföre, at dess befattning länder til den anklagades fördel!

Är det fråga om värdigt skriftsätt i et Embets-Memorial; så förtjenar, i nästa moment angående jäf mot vittnet Ringström, at anmärkas författarens förmodan, at Röösgren haft biträde af någon »ill-villig och kanske i målet intresserad» skriftställare.« Det är just icke olofligt at förmoda sådant; men en annan fråga är, om det icke må kallas *ovärdigt* en Embetsman, at i en officiel handling yttra en dylik förmodan.

At Härads-Rättens Protocoller synas vara »ofullkomliga och opålitliga,« förekommer i det följande momentet, och är ej blott ovärdigt, men tvifvelsutan välförtjent til ansvar, då det i embetsväg yttras på den Domares bak, som beskyllningen för opålitlighet drabbar, och med hvilken memorialet nemligen icke är ämnadt at communiceras, såsom icke mot honom stäldt.

Äfven den brottslige får icke straffas utöfver lagen. Då derföre Hr L. på 5 sidan kallar Röösgren *den fräcka och halsstarriga brottslingen*; kan man ej undgå at påminna, det Röösgren aldrig var tildalad för, mindre öfvertygad om, någon fräckhet och halsstarrighet; och huru skulle man vägra honom, om han lefde och yrkade det, at få dessa tilmälen lag-

ligen ausedda för *oqvädensord* och såsom sådana bestraffade? Är det då af en Embetsman, som parter, hvilka aldrig gjort honom för när, hafva at vänta dylika förolämpningar? Är detta, jemförelsevis, vackrare af en Advokatfiskal i et skriftligt yttrande, än det var af Länsmannen Röösgren, såsom strax nedanföre anmärkes, at muntligen kalla den oskyldiga Anna Andersdotter tjufkona?

Det edsöresbrott, som Hr L. anser ligga deri, at piskandet å flickan Anna Andersdotter skett i det hus, der hon hade sitt hemvist, och hvarigenom således hemfrid skulle vara bruten, tjenar at updrifva påståendet emot Röösgren; men sker detta med eller utan fog? Straffet för pinande til bekännelse och för hemfredsbrott med sår, blånad och blodvite, är enahanda. Begge brotten stå under samma rubrik som *hemfrid och rån*; och det kapitel, som under denna rubrik afhandlar dem, 20 Kap. Missg. B., säger i 1 §: »Går någor med *berådde mode*, at »skada göra, hem til annan - - - gör han »annan skada, med sår, blånad eller »blodvite; plikte för edsöresbrott.« - - Edsöresbrottet — det nu i fråga varande slaget deraf kallas dock ej mer så, utan blott hemfridsbrott, enligt 1779 års Kgl. Förordning — består då uti *berådde mode at skada göra*; icke uti sjelfva handaverkan och åkommorne, som deraf förorsakas; och lagen förklarar uttryckligen i 5 §. af samma Kap., at om man »kommer til annan i hans hus, gård eller »farkost, och slagsmål sker dem emellan »af bråd skillnad, der är ej edsöre eller »hemfrid bruten.« Frågan är således om den *skada*, Röösgren ville göra med våldet å Anna Andersdotter — och denna skada var, at pina henne til bekännelse. Tag bort detta pinande — och våldsgerning och hemfredsbrott finnes ej mer. Men för detta pinande är Röösgren dömd til straff — hvar finnes då något särskildt

hemfridsbrott at straffa såsom Hr L. påstår böra ske, om domen skall blifva fullkomligt rättvis? Härigenom har man anmärkt ett af hans öfverdrifna påståenden, som, oberäknadt at det innefattar ändringssökande, hvartil Hr L. ej är berättigad, väl äfven kunde kallas orinligt, om icke denna benämning bättre behöfdes för andra ställen i hans Memorial.

I det nästföljande påståendet, at Röösgren äfven skulle varit öfvertygad om och bordt straffas för Pigan Anna Cajsa Svensdotters misshandlande, må det vara nog at anmärka det felet, at det innefattar ändrings påstående. Det samma gäller om hvad derefter följer angående vittnens confronterande och å nyo hörande i denna omständighet. Men här förekommer tillika en fras, som hörer til de ovärdiga och smädliga: »på det den *trotsige* fredsbrytaren Röösgren må få måttet fullt «

Dernäst kommer (sid. 6) et bland de gröfsta föremålen för anmärkning af detta slag, det yttrandet, hvartil Herr L. låtit sig af Röösgrens exempel hänföras, »at »saken blifvit af Härads-Rätten *bortblandad och vanställd*« — och den tilläggningen af Hr L:s eget förråd, at »dena »bortblandning, detta vanställande skett »mera til Röösgrens fördel än skada.« Hr L. säger väl, at »detta ämne är et »föremål för särskildt åtal emot Under-Domaren « Men om ock Hr L:s nu i fråga varande Memorial vore stäldt emot Under-Domaren och hade just *detta ämne til föremål*; så borde likväl, enligt vanlig och högst angelägen ordning, sjelfva beskyllningen, at hafva bortblandat och vanställt en sak, ej komma förr, än den, som skall upbära denna beskyllning, blifvit hörd och de facta utredda, på hvilka beskyllningen skall grundas. Eruin säker en åklagare må vara på sin sak; måste han dock, när han är allmän åklagare, oundvikligen anse sig bunden

vid denna regel, om ej för annat, dock åtminstone för at bevisa sin oveld, och alltid förelisa med detta nit om ordning och fog, som af enskilda mot hvarannan upbragta parter omöjligen kan begäras, om de se passionens och ensidighetens efterdomen hos dem, som staten framställer at å sina vägnar tolka lagens kraf.

(Fortsåtn. nästa gång).

UTLÄNDSKA NYHETER.

Tyskland. Konungariket Hannovers Constitution. (Forts. och slut från föreg. Nr.)

IV. De til den allmänna Landtdagen sammankallande Stilt, äfvensom landets Universitet och Consistorier äro uti valet af sina deputerade icke inskränkte inom medlemmarna af deras corporationer, utan äga rätt at äfven utom sådana välja dem, hvilka de skänka sitt förtroende, under förutsättning likväl, at dylike valde, enligt de i förestående artikel uttagne villkor, i allmänhet äro dertil qualificerade.

V. Enahanda valfrihet förunnas jemväl Ständerne, och stadgas dervid, at de deputerades valjande företages gemensamt af Magistraten och de som representera Borgerskapet, samt at desse sedan sammanträde skall rätta sig efter den i hvarje stad varande författning. Skulle likväl i en eller annan stad någon bestämd grund för sättet af Borgerskapets deltagande i dylika val ännu icke finnas, så skall å Borgerskapets sida et, med antalet af i Magistraten behnligte röstberättigade personer öfverensstämmande antal af Representanter vid valet af den deputerade tilkallas och tillåtas rösta.

VI. Öfver alla, hela Konungariket rörande, til Ständernes öfverläggning enligt författningarna hörande ärenden communiceras blott med Rikets allmänna Ständer, då deremot alla sådana angelägheter, hvilka blott angå en eller annan Provins, samt äro ämnen för Ständers rådspälgande, jemväl hadanefter som hittills skola förekomma vid de Provincial Landtdagar, hvartil de höra. Och såsom det i allmänhet för ingen del är vår afsigt, at uppå grundsatser, hvilka af erfarenheten ännu icke äro bepröfvade, införa en ny representativ författning, så skall också den allmänna Landt-

dagen i det väsendtliga framdeles utöfva samma rättigheter, hvilka tilhört de särskilda Provincial-Landtdagarne äfvensom de hittills församlade provisoriska Ständerne, nemligen: rättigheten at bevilja de för Statens behof erforderliga utskylder, och at, under författningsenlig medverkan och uppsigt af Landsherrskapet, desamma jemväl förvalta: rättigheten at höras vid stadgandet af nya allmänna landslagar, samt rättigheten at i afseende på til deras öfverläggning hörande ämnen med föreställningar til Oss inkomma.

VII. Den allmänna Landtdagens och Deputerades dervid, Arf-Landtmarskalkens, Presidenternes, General-Syndicernes och General Secreterarnes öfriga förhållanden, stadgarne i afseende på proceduren vid Landtdagens Sessioner och vid behandlingen af de under öfverläggning kommande mål, äfvensom lagarne för Landtdagens ajournering och upplösning äro närmare bestämda uti en särskilt Landtdags ordning, som Vi vid våre trogne Ständers sammankomst ämna meddela dem til efterrättelse.

VIII. Vi förbehålle Oss at efter inhämtad erfarenhet göra i Landtdagens organisation de förändringar, hvilkas nödvändighet möjligen med tiden kan sig yppa; likasom det äfven förstås af sig sjelft, at om Tyska Förbundet skulle finna sig föranlåtet at vid en ytterligare autentik förklaring af Tyska Förbunds-actens 13 Art. antaga grundsatser, hvilka icke äro helt och hållet förenlige med ofvanstående förordnanden, desse, i enlighet med Förbundsagens beslut, måste undergå förändring.

Frankrike. Privat Bref från Bordeaux den 9 Dec. »Vinskördens har varit ymnig, så at en tredjedel mer vin erhållits än förl. år, hvilket ger anledning at förmoda, det priserna mot våren skola falla. Vinerna äro i allmänhet goda, fastän flera icke äga den styrka, som de af 1815 års härliga skörd. Detta förefaller besynnerligt, efter den starka hetten sistl. sommar. Bref från Montpellier at d. 13 Dec. förmäler, at vinskördens omkring ej varit ovanligt gifvande, men at vinerna äro förträffliga och priserna låga, likasom på det Franska brännvinet.«

Spanien. Bref från Cadiz af d. 7 Dec. »Den 2 sjöngs Te Deum för gula feberns afstannande. Sevilla är äfven alldeles friskt. I S. Lucar finnas ännu några sängliggande convalessenter, så at communicationen mellan Cadiz och Sevilla ej ännu är frigifven. — Svenska skepp med bjelklaster göra i Cadiz dålig handel. Sju sådana laster ligga der oförsålda. Bräder deremot säljas med fördel. — Stora expeditionen är ännu in statu quo; tros

dock vara segelfärdig i Jan. eller Febr. Regeringen betalar 3000 Piaster om dagen för transportskeppens liggedagar. — I fall fraktslut göres med Juntan, skall första hälften af frakten betalas, innan fartygen gå från Cadiz. Garanti för det öfriga är svår at få; Regeringen har ingen kredit hos allmänheten.«

England. I Carlisle har man hela 14 dagarne varit i beständig oro. Man visste, at Radicalerne hade beslutit at på en gång resa sig i hela Grefskapet, och at deputerade ankommit från Glasgow och Manchester, för at öfverlägga om en gemensam plan. Hos flere smeder hafva pikar blifvit beställda. Offentligen öfvade sig Radicalerne i vapen och vid jägare-exercisen brukade til och med jägarhorn och trompett. Deras förslag at bemäktiga sig slottet, hvarest gevär för 20,000 man finnas, har ej lyckats. Trupper hafva ändtligen ankommit och Radicalerne synas afskräckte från vidare företag. Et högst märkvärdigt folks-upror, utan alla våldsamheter eller andra rörelser än disciplinerad vapenöfning.

(Denna underrättelse är daterad London d. 21 Dec. och kommit öfver Holland.) Engelska posterna för d. 21 och 24 Dec. voro d. 31 s. m. ej ankomna til Hamburg. Likaså hafva ej några nyare Engelska poster til Stockholm ankommit, än för den 21 Dec.

Italien. Neapel. Konungen har uphäfvit den allmänna Polis-Ministären, äfvensom Polis-prefecturen för hufvudstaden, och i dess ställe förordnat en allmän Polis-Direction, som i afseende på sin administration står under Benådningens och Justitie-Ministären. Äfven Sicilien får en allmän Polis-Direction i Palermo.

Tyskland. Hannoversks Landtdagen öppnades den 28 Dec. af General-Guvernören och Prinsen Regentens Fullmäktig, Hert. af Cambridge. Den officielt kungjorda förteckningen på ledamöterna i Ständernas båda Kamrar skall meddelas. — I Würtemberg har Ständernas sammankallande i Stuttgart, och icke i Ludvigsburg väckt glädje. De omständigheter, som föranlåta den constituerande församlingens hållande i Ludvigsburg, hafva uphört. Det ömsesidiga förtroendet är återställt. — Sand skall vara sanslös och knappast mer kunna vederfås.

Frankrike. I Dep. Kammarens Comité (til Adressens uppsättande) striddes häftigt om et ord; Man var nemligen oense, om man borde uprätthålla Kyrkans *privilèges* eller *libertés*; ändtligen förente man sig om *immunités*. — Det tros, at Reg. framkommer ej med några viktiga lagförslag, förr än de provisoriska finance-mesurerna äro be-